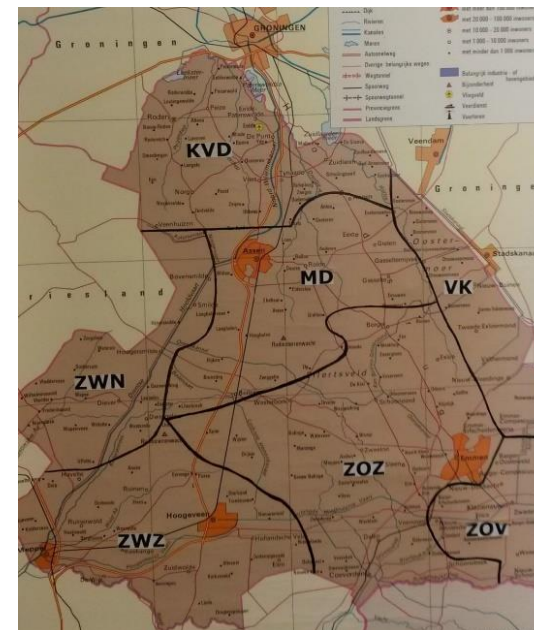

Algemeine opmerkingen bij de warkwoorden

Wij hebt keuzen um bij de vervoeging van de warkwoorden de zeven varianten oet te warken die dr. G.H. Kocks benuumd hef in het *Woordenboek van de Drentse Dialecten*:

- KVD (Kop van Drenthe)
- MD (Midden-Drenthe)
- VK (Veenkoloniën)
- ZO (Zuudoost-Drenthe) met underverdieling
 - ZOZ (zaanddiel)
 - ZOV (veendiel)
- ZW (Zuidwest-Drenthe) met underverdieling
 - ZWN (noordelijk diel)
 - ZWZ (zudelijk diel)

Vanzölf is het niet zo, dat binnen een gebied de taol echt een ienheid is: der is gien scharpe scheidung tussen de verschillende varianten, ok al stiet dat wal zo op de kaart. Der is verschil meugelk en dat is ok de vervoeging van de warkwoorden zo. In *Drentse Spelling* wordt over de warkwoordspelling zegd: gao of op wat aj heurt. Veur het gebroek van dit naoslagwark geldt dan ok: wees consequent in het gebroek, ok aj ofwiek van de variant.

Boetendes hej ok te maken met verschillen van de streeктаol aj kiekt naor verschillende generaties: tegenwoordig heur ie veul vaker **het liekt**, intied dat **het lek** vrogger gebroekelijker was. In dit naoslagwark kies wij veur het tweede: het lek.

Ok de veraandering van de zogenuumde *wij-inversie* hef lichtkaans met generaties te maken: **loop wij / loop jullie** heur ie tegenwoordig ok vaak as **loopt wij / loopt jullie**. In dizze liest keur wij het leste of en kiest veur **loop wij / loop jullie**.

De *wij-inversie* zunder *-t-* is de miest zuvere spelling en wordt hier gebroekt.

Algemeene bezunderheden

1 Het persoonlijk veurnaamwoord

Bij de persoonlijke veurnaamwoorden bestaot nogal wat variaties. Per variant zit er ok verschillen in. In de liesten staot in de eerste kolom (o.t.t.) de persoonlijke veurnaamwoorden die in die variant gebroekt wordt.

- Tweide persoon enkelvoud: *je, jij, ij* en *ie* kunt alle vier veurkommen. In het Drents van de Veenkoloniën en in de Kop van Drenthe ken wij ok nog *joe* en *doe* as tweede persoon enkelvoud.
- Daarde persoon enkelvoud: *hie, hij, zie, zij, het*.
- Umdat bij de inversieve (vraogende) vörm *hij* vaak vervangen wordt deur *e* stiet die apart in de liest derbij. *Giet hij* wordt dan *giet e*. Bij een vervoeging die eindigt op een *e* wordt dizze vervangen deur een apostrof, bijveurbeeld: *huufde e* wordt *huufd'e*. Dizze samentrekkingen bint in de liest opneumen.
- Tweide persoon meervoud: *ij, je, jullie, ie* en *joe* wordt ofwisselnd deur de previncie gebroekt.

Het kan weden dat in dit overzicht niet alle persoonlijke veurnaamwoorden aal nuumd wordt, maor je kunt ze vanzölf wal gewoon gebroeken as dat het beste in je taal past.

2 Samentrekkingen

In een vragende zin wordt woorden vaak samentrokken:

heb ik wordt *he'k*

zie jij wordt *ziej*

heb wij wordt *hew*

Veur de exacte spellingsregels verwies wij naor *Drentse Spelling*, waor dit oetvoeriger beschreven stiet. Veur dizze liest geldt dat een samentrekking derbij stiet, as het warkwoord oetschreven stiet.

3 Spelling vs oetspraak

- In de oetspraak is de grens tussen de **eu** en de **uu** mangs hiel klein. De samenstellers van dizze liest hebt erveur keuzen per warkwoord maor ien van de twee meugelijkheden op te nimmen. Maor wij geeft je de vrijheid um desgewenst **uu** te vervangen deur **eu** en umgekeerd. Denk dan bijveurbeeld an *hij veul* of *hij vuul*.
- In paartie warkwoorden kan der sprake weden van rekking van de è-klank; bijveurbeeld in *dèenken*, *mèeien*, *zwèeien* enz. Dat kan prima. Veur de dudelijkheid heb wij keuzen um de vervoeging met de kôrte klank weer te geven: *denken*, *meien*, *zweien* enz. As der bij je sprake is van rekking van dizze klank, dan kuj de è invoegen.

Bezunderheden per variant

KVD

- *Duren* hef twee vervoegingen die deur de Kop van Drenthe hen veurkomt. Beide bint apart in dizze liest opneumen.
- Bij *draogen, graoven, haolen, holden, klaogen, laoten* kan de *eui* in de o.v.t. ok as *ui* schreven worden.
- Datzölfde geldt veur de warkwoorden *bluien* en *gruien*. Die kunt ok mit *eui* schreven worden.

ZOZ

- In het ZOZ-Drents zeg wij *ik bin, ij bint, wij bint* en *zie bint*. Wat ok kan, maor waj niet zo veul meer heurt is *ik zin, ij zint, wij zint* en *zie zint*.
- In de tweede persoon enkelvoud koj nog wal ies de 'veenkoloniale' vervoeging tegen: denk an *hest do (hesto)*. Oet beleefdheid tegen oudere mènsen wordt het nog wal ies gebroekt, maor je heurt hum niet zo vaak meer. Aj dizze vörm gebroeken wilt, moej in de liest van vervoegingen bij VK kieken.

ZOV

- Bij de tweede persoon enkelvoud en meervoud bestaat de volgende variaties: **jij, ij** en **ie** (enkelvoud) **jullie, ij** en **ie** (meervoud).
- Bij de vraogende vörm kan de vervoeging ofwieken. Bijveurbeeld *ie vallen* wordt in de vraogende vörm *val ie* (niet: *vallen ie*).
- Verder wordt *joe* en *doe* as persoonlijk voornaamwoord ok gebroekt, maor niet in de dörpen langs de Hoogeveense Vaort.

VK

- In de liest staot twei manieren um de tweede persoon enkelvoud te gebroeken: *doe* en *joe*. Die hebt verschillende vervoegingen. Kiek maor bij *wezen*:

doe bist
joe binnen

doe wast
joe waren

doe bist west

bist doe (bistoe)
binnen joe

wast doe (wastoe)
waren joe

- Oet beleefdheid tegen oudere mènsen wordt *joe* in de tweede persoon enkelvoud binnen de veenkoloniale variant gebroekt.
- Bij de vraogende vörm wordt warkwoord en persoonlijk veurnaamwoord samentrökken, bijveurbeeld: *dragst doe* wordt *dragstoe*.

MD

- In Midden-Drents kom ie in de tweede persoon enkelvoud ok nog wal ies de ‘veenkoloniale’ vervoeging tegen:
doe hest *doe haarst* *doe hest had* *hest doe (hestoe)*

Aj dizze vörm gebroeken wilt, moej in de liest van de Veenkoloniën kieken.